C/2025/3972

2025.8.20.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2025. július 8.)

a nettó kiadásoknak a Tanács által az (EU) 2024/1263 rendelet alapján meghatározott maximális növekedési rátájától való eltérés Portugália számára történő engedélyezéséről (A nemzeti mentesítési rendelkezés aktiválása)

(C/2025/3972)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikkére,

tekintettel az (EU) 2024/1263 rendeletre és különösen annak 26. cikkére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

mivel:

(1) A gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről szóló (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([1]), a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról szóló, módosított (EK) 1467/97 rendelet ([2]) és a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről szóló, módosított 2011/85/EU tanácsi irányelv ([3]) együttesen a megreformált uniós gazdasági kormányzási keret gerincét képezi. A keret célja, hogy reformok és beruházások révén előmozdítsa a rendezett és fenntartható államháztartást, a fenntartható és inkluzív növekedést, valamint a rezilienciát, továbbá megelőzze a túlzott költségvetési hiányt. Előmozdítja a nemzeti felelősségvállalást, és a középtávra helyezi a hangsúlyt, amihez a szabályok hatékony és következetes érvényesítése társul.

(2) A nettó kiadásoknak az (EU) 2024/1263 rendelet 17. cikkének (1) bekezdése vagy 19. cikke szerinti tanácsi ajánlásban meghatározott maximális növekedési rátája az egyes tagállamok éves költségvetési felügyeletének egységes operatív mutatójaként az új gazdasági kormányzási keret központi elemét képezi. A nettó kiadásoknak az említett tanácsi ajánlásban meghatározott maximális növekedési rátája egy négy vagy öt évre szóló költségvetési korlátot állapít meg egy olyan négyéves kiigazítási időszak alapján, amely további legfeljebb három évvel meghosszabbítható.

(3) A keret az (EU) 2024/1263 rendelet 26. cikkével összhangban rugalmasságot biztosít a szabályok alkalmazása terén, ha a tagállamok által nem befolyásolható, az államháztartásra jelentős hatást gyakorló rendkívüli körülmények merülnek fel. Ebben az esetben a Tanács – valamely tagállam kérésére és a Bizottság által az elemzése alapján tett ajánlás nyomán – a bizottsági ajánlástól számított négy héten belül olyan ajánlást fogadhat el, amely i. a tagállam által nem befolyásolható, ii. a tagállam államháztartására jelentős hatást gyakorló rendkívüli körülmények esetén lehetővé teszi a tagállam számára, hogy eltérjen a nettó kiadásoknak a Tanács által meghatározott maximális növekedési rátájától, iii. feltéve, hogy az ilyen eltérés nem veszélyezteti a középtávú költségvetési fenntarthatóságot. A Tanácsnak meg kell határoznia az eltérés alkalmazásának időtartamát.

(4) Az állam-, illetve kormányfők a 2022. március 10–11-i versailles-i találkozójukon elkötelezték magukat amellett, hogy Oroszország Ukrajna elleni katonai agressziójára tekintettel megerősítik az európai védelmi képességeket. Ezeket a célokat a biztonság és a védelem területére vonatkozó stratégiai iránytű is megerősítette. Az Európai Tanács az európai védelemről szóló, 2025. március 6-i következtetéseiben üdvözölte, hogy a Bizottság ajánlani kívánja a Stabilitási és Növekedési Paktum szerinti nemzeti mentesítési rendelkezés koordinált módon, azonnali intézkedésként történő aktiválását.

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1263 rendelete (2024. április 29.) a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L, 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) A Tanács 1467/97/EK rendelete (1997. július 7.) a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról (HL L, 209, 1997.8.2., 6. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/2024-04-30).

([3]) A Tanács 2011/85/EU irányelve (2011. november 8.) a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről (HL L 306., 2011.11.23., 41. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/2024-04-30).

(5) 2025. március 19-i közleményében ([4]) a Bizottság felkérte az összes tagállamot, hogy az EU védelmi képességeire gyakorolt hatás maximalizálása érdekében koordinált módon használják ki a nemzeti mentesítési rendelkezés által biztosított rugalmasságot. E rugalmasság célja, hogy megkönnyítse a magasabb szintű védelmi kiadásokra való átállást, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az államháztartás középtávú fenntarthatóságát. Az említett közlemény értelmében a nemzeti mentesítési rendelkezés aktiválása lehetővé tenné a tagállamok számára, hogy eltérjenek a nettó kiadások maximális növekedési rátájától, amelyet a Tanács a középtávú költségvetési-strukturális tervek jóváhagyásakor vagy a túlzotthiány-eljárás keretében követendő korrekciós pályák megállapításakor határoz meg, amennyiben ezt az eltérést a védelmi kiadásoknak a referenciaévhez viszonyított növekedése indokolja, és a túllépés mértéke 2028-ig éves szinten nem haladja meg a GDP 1,5 %-át. Az ezt meghaladó növekedés a megfelelés rendes értékelése alá tartozna. Erre a felső határra azért van szükség, hogy a költségvetési fenntarthatóság ne kerüljön veszélybe, ugyanakkor valamennyi tagállam kihasználhassa a rugalmasság előnyeit a védelmi kiadások szintjének emelése során. A pontos összegek meghatározására az eredményadatok elérhetővé válásakor kerül sor, biztosítandó, hogy a további rugalmasságot kizárólag a szándékolt céljára használják fel.

(6) A Tanács a 2025. január 21-i ajánlásában ([5]) jóváhagyta Portugália nettó kiadási pályáját.

(7) Portugália 2025. április 30-án a nemzeti mentesítési rendelkezés aktiválására irányuló kérelmet nyújtott be a Tanácsnak és a Bizottságnak.

(8) Kérelmében Portugália kifejtette, hogy a fokozódó geopolitikai feszültségek közepette Oroszország Ukrajna elleni, folytatódó agressziós háborúja és az azáltal az európai biztonságra gyakorolt fenyegetés olyan egzisztenciális kihívást jelent az Unió számára, amely szükségessé teszi a védelmi kiadások jelentős növelését. Ez a helyzet az egyes tagállamok által nem befolyásolható, rendkívüli körülménynek minősül.

(9) Kérelmében Portugália adatokat szolgáltatott a teljes védelmi kiadásáról (1. táblázat). Portugália emellett a következő években fokozatosan növelni kívánja védelmi kiadásait, 2028-ban elérve a GDP 1,3 %-át. A védelmi kiadások növekedése ezért jelentős hatást gyakorol Portugália államháztartására.

1. táblázat: Portugália védelmi kiadásai összesen

	2021 a	2022 a	2023 a	2024 b	2025 b
A védelmi célú államháztartási kiadások összesen (a GDP %-ában)	0,8	0,8	0,8	0,9	1,1

Forrás: a: Eurostat; b: Portugália által adott tájékoztatás a Tanács és a Bizottság részére.

(10) Portugália becslése szerint a GDP-arányos védelmi kiadások 2021 és 2025 között körülbelül 0,3 százalékponttal nőnek, ami rontja az államháztartási egyenleget és növeli az államadósságot.

(11) A kiadások növekedése a nemzeti mentesítési rendelkezés tárgyidőszakában – ha az egyéb tényezők változatlanok – magasabb államadóssághoz és hiányhoz vezet az említett időszak végére. A Bizottság indikatív előrejelzései alapján és feltételezve, hogy 2028-ig teljes mértékben, egyenletes ütemben sor fog kerülni az államháztartási kiadások ezen ajánlásban engedélyezett növelésére, 2028-ban a GDP-arányos költségvetési hiány 1,2 százalékponttal, a GDP-arányos államadósság pedig 2,1 százalékponttal lenne magasabb annál, mint ha a nettó kiadások a C/2025/641 tanácsi ajánlásban meghatározott pályával összhangban növekednének. Emiatt a nemzeti mentesítési rendelkezés aktiválásának időszakát követően valószínűleg további költségvetési kiigazításra lenne szükség a költségvetési keretrendszer követelményeinek teljesítéséhez, beleértve annak biztosítását is, hogy az adósságráta megalapozottan csökkenő pályára álljon vagy azon maradjon, vagy középtávon a GDP 60 %-a alatti prudens szinteken maradjon, továbbá hogy a hiány a GDP 3 %-a alatt maradjon, vagy az alá csökkenjen, és középtávon a referenciaérték alatt maradjon. Portugália elismeri, hogy a jövőben a védelmi kiadások strukturális növekedése miatt szakpolitikai intézkedésekre lehet szükség ahhoz, hogy meg lehessen őrizni a költségvetési fenntarthatóságot és fenn lehessen tartani a költségvetési szabályoknak való megfelelést középtávon. A nemzeti mentesítési rendelkezés miatti előrejelzett hiány- és adósságszint-növekedés korlátozottsága, valamint a hatóságok azon kötelezettségvállalása, miszerint a következő tervezési fordulóban végrehajtják a költségvetési keretrendszer valamennyi követelményének teljesítéséhez szükséges kiigazítást, biztosítja azt, hogy a költségvetés középtávon fenntartható maradjon.

([4]) A Bizottság közleménye (C (2025) 2000 final), 2025. március 19.

([5]) A Tanács ajánlása (2025. január 21.) Portugália nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervének jóváhagyásáról (HL C, C/2025/641, 2025.2.10., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/641/oj).

(12) A védelmi célú államháztartási kiadásokra vonatkozó adatokat a nemzeti statisztikai hivatalok és az Eurostat a nemzeti számlák európai rendszere (ESA2010) ([6]) keretében a kormányzati funkciók nemzetközi osztályozásának (COFOG) ([7]) megfelelően állítják össze és teszik közzé. Ezek az adatok megfelelőek a védelmi kiadások által a költségvetési hiányra, az államadósságra és a nettó kiadásokra, valamint a kapcsolódó fogalmakra gyakorolt hatás értékeléséhez. Az Eurostat a nemzeti statisztikai hivatalokkal szorosan együttműködve adatgyűjtési eljárást fog kialakítani. Ehhez a COFOG „Védelem" kategóriáiból fog kiindulni, figyelembe véve ugyanakkor a NATO által használt fogalommeghatározást is, és fenntartva a lehetőséget azon anomáliák kezelésére, amelyek az éves adatszolgáltatási rendszerek eltéréseiből adódhatnak. Az adatgyűjtési eljárást össze kell hangolni a túlzotthiány-eljárásban előírt adatszolgáltatási határidőkkel.

(13) Emellett a nemzeti mentesítési rendelkezés aktiválási időszaka alatt katonai felszerelésekre vonatkozóan megkötött szerződések egy része esetében előfordulhat, hogy a leszállításra csak később kerül sor, következésképpen az államháztartásra gyakorolt hatásuk csak a rendelkezés aktiválási időszakát követően jelentkezik. Ezen eshetőség figyelembevétele érdekében a nemzeti mentesítési rendelkezés szerinti rugalmasságot az ilyen későbbi leszállításhoz kapcsolódó védelmi kiadásokra is alkalmazni kell, feltéve, hogy a vonatkozó szerződések megkötésére a rendelkezés aktiválási időszakában került sor, és ezek a később felmerülő védelmi kiadások a fent említett általános felső határon belül maradnak.

(14) A fenti rugalmasság automatikusan kiterjedne az olyan kiadásokra, amelyeket az Európa biztonságát szolgáló új cselekvési eszköz (SAFE) ([8]) által az európai védelmi ipar megerősítése érdekében nyújtott hitelek finanszíroznak. E célból a tagállamok bejelentenék az Eurostat felé a SAFE eszköz keretében – a SAFE eszköz létrehozásáról szóló rendeletjavaslatban meghatározottak szerinti „védelmi termékek" és „egyéb védelmi célú termékek" kategóriákban – felmerült összes védelmi vonatkozású kiadást.

(15) Ez az ajánlás nem módosítja a költségvetési hiány, az államadósság és a nettó kiadások, valamint a kapcsolódó fogalmak fogalommeghatározását. Az e fogalmakon alapuló adatokat Portugáliának az (EU) 2024/1263, a 479/2009/EK és az 549/2013/EU rendeletnek megfelelően kell összeállítania és jelentenie,

ELFOGADTA EZT AZ AJÁNLÁST:

1. A 2025–2028-as időszakban Portugália eltérhet a nettó kiadásoknak a C/2025/641 tanácsi ajánlásban ([9]) meghatározott maximális növekedési rátájától, és túllépheti azt, ha az e maximális növekedési rátát meghaladó nettó kiadás nem több, mint:

   i. a GDP-arányos védelmi kiadások növekedése 2021 óta;

   ii. feltéve, hogy a nettó kiadások maximális növekedési rátáját meghaladó eltérés nem haladja meg a GDP 1,5 %-át.

2. A 2028 utáni években Portugália továbbra is eltérhet a nettó kiadásoknak az (EU) 2024/1263 rendelet 17. vagy 19. cikke szerinti tanácsi ajánlásban meghatározott maximális növekedési rátájától, és túllépheti azt, ha az e maximális növekedési rátát meghaladó nettó kiadás 2028 vége előtt szerződésben lekötött katonai felszerelések leszállításához kapcsolódik, és a fent említett általános felső határon belül marad.

3. Az (EU) 2024/1263 rendelet 22. cikkének (7) bekezdésével összhangban a nettó kiadásoknak a Tanács által meghatározott maximális növekedési rátájától való, ezen ajánlás által megengedett eltérések nem jelennek meg terhelésként Portugália kontrollszámláján.

4. A többletkiadások helyes nyilvántartásának biztosítása érdekében Portugáliának meg kell adnia az összes védelmi kiadás (COFOG 02 főcsoport) – és azon belül többek között a védelmi beruházás (COFOG 02 főcsoport P.51) –, valamint a COFOG 02 főcsoporton kívüli, SAFE-hitelekből finanszírozandó összes kiadás tény- és tervadatait:

   a) a T–4., T–3., T–2. és T–1. év tekintetében (ahol T. év a folyó év) a Bizottság (Eurostat) részére a 479/2009/EK tanácsi rendelettel összhangban biztosított adatszolgáltatásban;

([6]) Az Európai Parlament és a Tanács 549/2013/EU rendelete (HL L 174., 2013.6.26., 1. o.).
([7]) Manual on sources and methods for the compilation of COFOG statistics – Classification of the Functions of Government (COFOG) (Kézikönyv a COFOG-statisztikák adatforrásairól és összeállítási módszereiről – Kormányzati funkciók osztályozása (COFOG)) – 2019. évi kiadás.
([8]) A Tanács (EU) 2025/1106 rendelete (2025. május 27.) az Európa biztonságát az európai védelmi ipar megerősítése révén szolgáló cselekvési eszköz (SAFE) létrehozásáról (HL L, 2025/1106, 2025.5.28., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/1106/oj).
([9]) A Tanács ajánlása (2025. január 21.) Portugália nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervének jóváhagyásáról (HL C, C/2025/641, 2025.2.10., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/641/oj).

b) a 2021 és a T. év (folyó év) közötti időszak évei tekintetében az (EU) 2024/1263 rendelet 11. cikkének (1) bekezdése, 15. cikke és 21. cikkének (1) bekezdése szerinti nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervekben és elért eredményekről szóló éves jelentésekben;

c) a T. év (folyó év) és a T+1. év tekintetében a (EU) 472/2013 rendelet szerinti költségvetésiterv-javaslatokban.

Ennek az ajánlásnak Portugália a címzettje.

Kelt Brüsszelben, 2025. július 8-án.

a Tanács részéről

az elnök

S. LOSE